

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
VIEŠOJO VALDYMO GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS TARNYBOS ĮSTATYMO NR. VIII-1316
PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS DIPLOMATINĖS TARNYBOS ĮSTATYMO
NR. VIII-1012 6, 10, 88 IR 90 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS
AKCINIŲ BENDROVIŲ ĮSTATYMO NR. VIII-1835 31, 33 IR 37³ STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBĖS ĮMONIŲ ĮSTATYMO
NR. I-722 10 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠŲJŲ
ĮSTAIGŲ ĮSTATYMO NR. I-1428 9 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS VIDAUS TARNYBOS STATUTO 9 IR 59 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS PROFESINIO MOKYMO ĮSTATYMO NR. VIII-450 17 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS MOBILIZACIJOS IR
PRIIMANČIOSIOS ŠALIES PARAMOS ĮSTATYMO NR. I-1623 PAKEITIMO ĮSTATYMO NR.
XIII-3228 1 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ (TOLIAU- PROJEKTAI)
(TAP-20-1336(2)-20-1342(2), 20-1536, 20-1537; TAIS NR. 20-8005(3), 20-8000(3), 20-8001(3), 20-8002(3),
20-7999(3), 20-7996(3), 20-10396(2), 20-12090, 20-12089)**

2020-09-08 Nr. NV-2418

Vilnius

Projektų teikėja – Vidaus reikalų ministerija.

Projektų tikslas. Spręsti 2019 m. sausio 1 d. įsigaliojusios naujos redakcijos Valstybės tarnybos įstatymo įgyvendinimo metu nustatytas įstatymo taikymo (įgyvendinimo) problemas ir supaprastinti ir palengvinti žmoniškųjų išteklių valdymą valstybės tarnyboje.

Dabartinė situacija. 2019 m. sausio 1 d. įsigaliojo naujos redakcijos Valstybės tarnybos įstatymas, numatęs esminius pokyčius valstybės tarnyboje. Taikant naujojo įstatymo nuostatas praktikoje atsirado poreikis tikslinti nuostatas, siekiant teisinio aiškumo ir apibrėžtumo, paprastinti procedūras valstybės tarnyboje, taip pat peržiūrėti pakaitinio valstybės tarnautojo, valstybės tarnautojo statuso atkūrimo institutus, įstaigos vadovų garantijas pasibaigus kadencijai.

Projektų esmė. Projektai siūloma:

- **atsisakyti pakaitinio valstybės tarnautojo sąvokos**, t. y. šiuo metu galiojanti pakaitinio valstybės tarnautojo sąvoka integruojama į karjeros valstybės tarnautojo sąvoką, tokiu būdu nereikės organizuoti „dvigubų“ konkursų į valstybės tarnybą, karjeros valstybės tarnautojas, priimtas laikinai pakeisti pareigų negalintį eiti karjeros valstybės tarnautoją, galės būti perkeliamas į kitas karjeros valstybės tarnautojo pareigas toje pačioje ar kitoje įstaigoje;
- tikslinti nuostatas, susijusias su valstybės tarnautojų **nepriekaištingos reputacijos reikalavimais**;
- nustatyti galimybę valstybės tarnyboje sudaryti **šakos kolektyvinę sutartį**;
- sudaryti sąlygas valstybės tarnautoją į pareigas priimančiam asmeniui **į vadovaujančias pareigas rinktis ir iš vieno pretendento**;
- konkursų skelbimuose nurodyti, ar **darbo sąlygos yra tinkamos negalią turintiems asmenims**;
- **tobulinti įstaigų vadovų reglamentavimą**: įstaigų vadovai, kurių per kadenciją visi vertinimo rezultatai yra „labai gerai“, be konkurso galėtų būti paskirti antrai kadencijai; galimybė be konkurso į karjeros valstybės tarnautojo pareigas priimti kadenciją pabaigusį įstaigos vadovą, kuris prieš jį paskiriant į įstaigos vadovo pareigas neturėjo karjeros valstybės tarnautojo statuso;

- papildyti, kad vidaus reikalų ministras nustatytų **užsienio kalbų mokėjimo lygio nustatymo tvarką**;
- **valstybės tarnautojams už darbą** įmonių, įstaigų, organizacijų, nepaisant jų nuosavybės formos, teisinės formos, rūšies bei veiklos pobūdžio, **kolegialiuose organuose** galėtų būti apmokama **mokant priemokas**;
- **plėsti valstybės tarnautojų, kurie turi teisę atkurti valstybės tarnautojo statusą, ratą** – asmenims, savo noru atsistatydinusiems iš karjeros valstybės tarnautojo ar įstaigos vadovo pareigų, atleistiems iš pareigų dėl: pareigybės panaikinimo, pasibaigus karjeros valstybės tarnautojo, priimto pakeisti laikinai pareigų negalintį eiti karjeros valstybės tarnautoją, priėmimo laikui, į pareigas teismo sprendimu grąžinus anksčiau jas ėjusį valstybės tarnautoją, nustačius, kad dėl neįgalumo ar netekto darbingumo valstybės tarnautojas negali eiti pareigų, **per 3 metus nuo atsistatydinimo būtų suteikta galimybė atkurti valstybės tarnautojo statusą**, jeigu turi ne mažesnę kaip 2 metų valstybės tarnybos stažą per pastaruosius 5 metus iki atsistatydinimo ar atleidimo iš pareigų;
- **atsisakyti pretendentų rezervo** (pretendentų rezervą sudaro asmenys, turintys teisę atkurti valstybės tarnautojo statusą, nelaimėję centralizuoto konkurso, bet gerai pasirodę pretendentai, pasibaigus priėmimo laikui, atleisti ne mažiau kaip 2 metus nepertraukiamai valstybės tarnautojo pareigas ėję pakaitiniai valstybės tarnautojai ir dėl pareigybės panaikinimo atleisti valstybės tarnautojai);
- numatyti galimybę dėl tarnybinės būtinybės laikinai **perkelti karjeros valstybės tarnautoją į politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojo pareigas**;
- **tobulinti valstybės tarnautojų tarnybinės veiklos vertinimą**: valstybės tarnautojų veikla galėtų būti vertinama po 4 mėnesių darbo (vietoje 6); numatomas subjektas, priimančias sprendimą tais atvejais, kai nėra (nepriimtas į pareigas) valstybės tarnautoją į pareigas priimančio asmens; numatomas tarnybinės veiklos vertinimo rezultatų įgyvendinimas, kai valstybės tarnautojas laikinai perkeltas į kitas valstybės tarnautojo pareigas;
- tobulinti **pareiginės algos koeficientų nustatymo tvarką** valstybės tarnautoją perkeltiant į aukštesnes (taikomas nuo 0,5 iki 1,5 didesnis pareiginės algos koeficientas), lygiavertes (iš nevadovaujančių pareigų į vadovaujančias – taikomas iki 1 didesnis pareiginės algos koeficientas), žemesnes (taikomas 0,5 mažesnis pareiginės algos koeficientas) pareigas, taip pat atkuriant valstybės tarnautojo statusą (taikomas iki 0,5 didesnis pareiginės algos koeficientas);
- reglamentuoti **politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojų pareiginės algos koeficiento nustatymo sąlygas** (pareiginė alga gali būti keičiama ne dažniau kaip kas 6 mėnesius, didinant pareiginės algos koeficientą, taikomas iki 1,5 didesnis pareiginės algos koeficientas, mažinant – 0,5 mažesnis pareiginės algos koeficientas);
- tikslinti **priemokų mokėjimo** (ilginamas priemokos mokėjimo terminas iki 9 mėnesių (vietoje 6), numatoma galimybė priemoką už pavadavimą mokėti ir ilgesnį laikotarpį, pvz., pavaduojant vaiko auginimo atostogų išėjusį valstybės tarnautoją), **skatinimo išmokų** (numatomas skatinimas socialinėmis skatinimo iniciatyvomis, tikslinama mokamų poilsio dienų suteikimo tvarka) **ir kompensacijų mokėjimo sąlygas**;
- tikslinti **žuvusių (mirusių) valstybės tarnautojų laidojimo**, palaikų iš užsienio **pervežimo**, kompensacijų žuvusio (mirusio) valstybės tarnautojo artimiesiems **mokėjimo dydžius ir sąlygas**;
- **numatyti valstybės tarnautojams papildomą garantiją** – garantuojamos einamos pareigos ir nustatytas darbo užmokestis kai valstybės tarnautojas **atlieka savanorišką veiklą** Savanoriškos veiklos įstatymo nustatyta tvarka, išskyrus kai savanoriškos veiklos organizatoriumi yra politinė partija ar veikiama politinės partijos naudai, – iki 1 darbo dienų per kalendorinius metus;
- nustatyti, kad **Vidaus reikalų ministerija po 2 metų** nuo įstatymo įsigaliojimo dienos atliks Valstybės tarnybos įstatymo **teisinio reguliavimo poveikio ex post vertinimą**;

- susijusiais įstatymų projektais suderinamos žuvusių valstybės tarnautojų laidojimo išlaidų apmokėjimo ir palaikų pervežimo į Lietuvą nuostatos; reglamentuojamas valstybės tarnautojų darbo užmokesčio mokėjimas einant su valstybės ar savivaldybės atstovavimu susijusias pareigas įmonių ir viešųjų įstaigų kolegialiuose organuose; atsisakoma pakaitinių valstybės tarnautojų minėjimo; tikslinamos nepriekaištingos reputacijos nuostatos.

Priėmus projektus papildomų valstybės ar savivaldybių biudžetų lėšų neprireiks įstatymui įgyvendinti. Priemokos valstybės tarnautojams tiek pagal galiojančio Valstybės tarnybos įstatymo nuostatas, tiek pagal Valstybės tarnybos įstatymo projekto nuostatas *gali būti* skiriamos.

Derinimas. Projektai derinti su ministerijomis, Specialiųjų tyrimų tarnyba, Nacionaline teismų administracija, Valstybine duomenų apsaugos inspekcija, Lietuvos savivaldybių asociacija, Lietuvos valstybės tarnautojų, biudžetinių ir viešųjų įstaigų darbuotojų profesinei sąjungai. Valstybės tarnybos įstatymo projekto 7 straipsnis, keičiantis Valstybės tarnybos įstatymo 11 straipsnio 1 dalį, darbo tvarka suderintas su Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba ir Neįgalųjų reikalų departamentu prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Dėl nesuderintų pastabų yra teikiama derinimo pažyma.

Pateikti projektai patikslinti pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės ir Viešojo valdymo grupės pastabas ir pasiūlymus, dėl pastabų, į kurias siūloma neatsižvelgti, pateikta derinimo pažyma.

Atitiktis Vyriausybės programos nuostatomis. Projektai prisideda prie Vyriausybės programos siekio tobulinti valstybės tarnautojų darbo užmokesčio ir motyvavimo sistemą.

Dalykinio vertinimo išvada. Pakartotinai teiktina pastaba dėl Valstybės tarnybos įstatymo projekto **siūlymo nustatyti galimybę dėl tarnybinės būtinybės laikinai perkelti karjeros valstybės tarnautoją į politinio (asmeninio) valstybės tarnautojo pareigas** (šiuo metu tokios galimybės nėra, karjeros valstybės tarnautojui sutikus užimti politinio (asmeninio) valstybės tarnautojo pareigas, jis atsistatydina iš karjeros valstybės tarnautojo pareigų savo noru, o baigus eiti politinio (asmeninio) valstybės tarnautojo pareigas jis turi galimybę atkurti karjeros valstybės tarnautojo statusą). Pažymėtina, kad siūlomose nuostatose laikino perkėlimo laikotarpis nėra nustatytas, todėl laikinas perkėlimas galėtų trukti ir 4 metus, o visą šį laikotarpį valstybės ar savivaldybės institucija turės saugoti eitas pareigas karjeros valstybės tarnautojui (Valstybės tarnybos įstatymo 49 straipsnio 5 dalis), kas apsunkins žmogiškųjų išteklių valdymą ir stabdys reikalingus struktūros pokyčius. Derinimo pažymoje nurodytas argumentas, kad perkėlimo procedūros yra paprastesnės, nei atleidimo-priėmimo ir valstybės tarnautojo statuso atkūrimo procedūros, suponuoja, kad turėtų būti paprastinamos žmogiškųjų išteklių valdymo procedūros, o ne iš esmės keičiamas karjeros valstybės tarnybos modelis. Taip pat paminėtinos praktinio taikymo problemos - karjeros valstybės tarnautojų vienas iš veiklos ir tarnybinės etikos principų yra politinio neutralumo principas, reiškiantis, kad valstybės tarnautojas turi būti neutralus politinio proceso dalyvių atžvilgiu; pasikeitus politinei valdžiai, privalo užtikrinti viešojo intereso tęstinumą (netaikoma politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojams; karjeros valstybės tarnautojas, laikinai perkeltas į politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojo pareigas, negalės įgyvendinti teisės į karjerą valstybės tarnyboje (politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojai tokios teisės neturi). Siūlome esamo reglamentavimo nekeisti.

Siūlome projektus svarstyti tarpinstituciniame pasitarime.

Patarėja

Aušra Balčiūnaitė